

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa G. Sp. z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko [...] Związkowi Zawodowemu [...] w P., [...] Organizacji Związkowej
[...] S.A. w P.
o ustalenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 stycznia 2018 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 15 grudnia 2016 r., sygn. akt VI ACz [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 15 grudnia 2016 r., sygn. akt VI ACz [...] Sąd Apelacyjny w [...] w sprawie z powództwa G. Sp. z o.o. z siedzibą w W. przeciwko [...] Związkowi Zawodowemu [...] w P. oraz [...] Organizacji Związkowej [...] S.A. w P. o ustalenie oddalił zażalenie powódki na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z 24 sierpnia 2016 r., sygn. akt III C [...], w którym Sąd odrzucił pozew.

Sąd Okręgowy uznał, że droga sądowa w sprawie o ustalenie nieważności uchwały - Regulaminu Wyborów Zakładowego Społecznego Inspektora Pracy w G. Sp. z o.o. z dnia 1 lipca 2014 r. była niedopuszczalna. Roszczenie powódki sprowadzało się bowiem do kwestionowania ważności wyboru pięciu zakładowych społecznych inspektorów pracy.

Jak natomiast wynika z utrwalonego stanowiska judykatury, niedopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o ustalenie zgodności z prawem wyboru społecznego inspektora pracy, ponieważ wybór społecznego inspektora pracy nie podlega żadnej kontroli zewnętrznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1995 r., III PO 16/95, OSNAPiUS 1996 nr 12, poz. 176). Dlatego ani sąd pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2006 r., II PK 339/05, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 218), ani inne organy lub pracodawcy nie są właściwi, tj. nie mają uprawnień lub kompetencji do ingerowania lub podważania wyboru społecznego inspektora pracy dokonanego na podstawie uchwalonego przez związki zawodowe regulaminu wyborów dostosowanego do potrzeb zakładu pracy (art. 3 i 6 ustawy z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy, Dz.U. Nr 35, poz. 163 ze zm.), skoro społecznych inspektorów pracy wybierają i odwołują pracownicy zakładu pracy bez żadnej kontroli zewnętrznej. Oznacza to, że nikomu nie przysługuje materialnoprawne roszczenie ani droga sądowa do podważenia legalności lub zasadności wyboru konkretnego pracownika do pełnienia tej funkcji społecznej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2011 r., II PK 79/11). Co istotne - nawet brak przeprowadzenia formalnych wyborów społecznego inspektora pracy nie wyklucza objęcia jego stosunku pracy ochroną szczególną z art.13 ustawy o społecznej inspekcji pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2001 r., I PKN 755/00, OSNP 2004 nr 1, poz. 5 i tezę wyżej powołanego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2010 r., II PK 317/09). Sąd Okręgowy stwierdził, że nie ma drogi sądowej w sytuacji, gdy powództwo zmierza do stwierdzenia nieważności wyboru społecznych inspektorów pracy.

Stanowisko Sądu pierwszej instancji w pełni zaaprobował Sąd Apelacyjny, który wskazał, że Zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy o społecznej inspekcji pracy wybory społecznych inspektorów pracy przeprowadzają zakładowe organizacje związkowe na podstawie uchwalonych przez siebie regulaminów wyborów. Niewątpliwie zatem kwestia ważności uchwalonego regulaminu, będąca przedmiotem niniejszego pozwu jest próbą zakwestionowania ważności lub skuteczności wyboru pięciu społecznych inspektorów pracy w zakładzie powódki. Sąd odwoławczy zwrócił

uwagę także na treść pozwu, w którym powódka sama stwierdza, że „kwestionuje podstawę wyboru”.

Dalej Sąd Apelacyjny ponownie przywołał orzecznictwo, do którego odwoływał się Sąd Okręgowy i zaprezentowane w nim tezy i wskazał, że wynika z niego, że pracodawcy nie przysługuje materialnoprawne roszczenie ani droga sądowa do podważenia legalności lub zasadności wyboru pracownika do pełnienia tej podlegającej wzmożonej ochronie prawa pracy funkcji społecznej. Co nie sprzeciwia się niekiedy możliwościom lub potrzebie badania przez sądy pracy podstaw faktycznych i prawnych rzeczywistego powierzenia pracownikowi mandatu społecznego inspektora pracy w tych tylko sprawach o roszczenia ze stosunku pracy pracownika wybranego do pełnienia tej funkcji, w których pracodawca odmawia mu przyznania dodatkowych uprawnień lub świadczeń wymaganych do wykonywania mandatu społecznego inspektora pracy - art. 8-12 ustawy o społecznej inspekcji pracy albo narusza przepisy o wzmożonej ochronie trwałości stosunku pracy przysługującej społecznemu inspektorowi pracy - art. 13 ustawy o społecznej inspekcji pracy. Tylko taki wniosek wynikał, zdaniem Sądu drugiej instancji, z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 3 sierpnia 2006 r., sygn. akt II PK 339/05, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 218; analogicznie jak w przypadku wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2010 r., sygn. akt II PK 371/09, LEX nr 590317.

Sąd Apelacyjny ocenił ponadto, że powyższe interpretacje są w pełni zgodne z intencją ustawodawcy wprowadzającego daną instytucję, jako niezależną od woli kierownika zakładu pracy. Skoro bowiem społeczni inspektorzy pracy pełnią swą funkcję niezależnie od pracodawcy, to w jaki sposób upatrywać można interes prawny pracodawcy do ingerencji w sferę społecznej inspekcji pracy. Interes ten wszakże niejako zaktualizuje się, gdy prawa i obowiązki pracodawcy będą krzyżowały się z prawami i obowiązkami pracownika, który jednocześnie pełni funkcję społecznego inspektora pracy. W takim przypadku ewentualna sprzeczność interesów może być przedmiotem rozstrzygnięcia przez sąd pracy, wówczas badanie stanu faktycznego powołania i pełnienia funkcji społecznego inspektora pracy, w ramach sporu pracownika z pracodawcą, może być przedmiotem badania sądu pracy w granicach ustalenia naruszenia określonych norm prawnych.

Powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego zaskarżyła w całości skargą kasacyjną powódka. Skargę oparto na zarzucie naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na przyczynach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 oraz 4 k.p.c. Wskazano, że (i) w ocenie Strony powodowej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona; a także (ii) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz (iii) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Skarżący sformułował dwa zagadnienia prawne, które dotyczyły rozstrzygnięcia czy czynności prawne / uchwały związków zawodowych wywołujące skutki prawne wobec osób trzecich (w tym pracodawcy) dokonywane i podejmowane przez związki zawodowe i międzyzakładowe związki zawodowe pracowników działające w zakładach pracy podlegają kontroli władzy sądowej co do ich zgodności z powszechnie obowiązującymi prawem i ważności tych czynności w świetle przepisu art. 58 k.c. oraz czy czynności prawne takiego podmiotu prawnego jak związek zawodowy nie podlegają kontroli władzy sądowej i czy w związku z tym stronom dotkniętym skutkami takich czynności nie przysługuje, w świetle przepisu art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c., droga sądowa w celu obrony ich interesu prawnego?

Pozwani nie składali odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powódki nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty

świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), potrzeba dokonania wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 czy też 4 k.p.c.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że skarga kasacyjna została niewłaściwie skonstruowana. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest bowiem szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392). W przedmiotowej sprawie skarżący natomiast wcale

nie zawarł w treści skargi kasacyjnej jej koniecznego elementu, jakim jest uzasadnienie wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, co prawda odwołuje się on w treści sformułowanych przez siebie zagadnień prawnych do uzasadnienia skargi kasacyjnej, jednak nie oznacza to, że skarga zawiera uzasadnienie wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania. Nie jest bowiem rolą Sądu Najwyższego doszukiwanie się argumentów przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania. To rolą skarżącego jest uzasadnienie przesłanek, które jego zdaniem przemawiają za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania. Powinno to nastąpić w ramach odrębnego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, że w danej sprawie faktycznie występuje przynajmniej jedna z przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W niniejszej sprawie jednak skarżący nie uzasadnił w żaden sposób występowania wskazanych przez siebie przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Warto zauważyć, że skarżący ograniczył się jedynie do sformułowania pytań, które jego zdaniem wymagają odpowiedzi ze strony Sądu Najwyższego, dodatkowo, niezwykle lakonicznie wskazał w uzasadnieniu skargi kasacyjnej na wątpliwości, jakie doprowadziły go do sformułowania tych zagadnień. Jednak w treści skargi kasacyjnej w ogóle nie uzasadniono dlaczego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona według skarżącego, nie wskazano przepisów, które mogłyby budzić wątpliwości interpretacyjne czy też co do których istnieją rozbieżności w orzecznictwie. Dodatkowo z treści sformułowanych pytań wynika, że odpowiedź na nie, wcale nie prowadziłyby do odmiennego rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, bowiem kwestionowanie prawidłowości regulaminu wyborów było jedynie sposobem na podważenie ważności wyboru społecznych inspektorów pracy, a w tego typu sprawach droga sądowa nie przysługuje (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1995 r., III PO 16/95, OSNAPiUS 1996 nr 12, poz. 176; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2006 r., II PK 339/05, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 218).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.